

Kohtulahendite kogumik

Liidetud kohtuasjad C-422/19 ja C-423/19

**Johannes Dietrich
ja
Norbert Häring
versus
Hessischer Rundfunk**

(eelotsusetaotlused, mille on esitanud Bundesverwaltungsgericht)

Euroopa Kohtu (suurkoda) 26. jaanuari 2021. aasta otsus

Eelotsusetaotlus – Majandus- ja rahapoliitika – ELTL artikli 2 lõige 1 ja artikli 3 lõike 1 punkt c – Rahapoliitika – Liidu ainupädevus – ELTL artikli 128 lõige 1 – Protokoll (nr 4) Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta – Artikli 16 esimene lõik – Mõiste „seadusliku maksevahendi staatus“ – Mõju – Europangatähtede vastuvõtmise kohustus – Määrus (EÜ) nr 974/98 – Liikmesriikide võimalus näha ette piirangud europangatähtede ja -müntidega maksmisele – Tingimused – Piirkondlikud õigusnormid, mis välistavad regionaalsele ringhäälinguorganisatsioonile ringhäälingutasu maksmise sularahas

1. *Majandus- ja rahapoliitika – Rahapoliitika – Liidu ainupädevus – Europangatähtede ja -müntide seadusliku maksevahendi staatus – Europangatähtede vastuvõtmise kohustus – Ulatus – Liikmesriikide võimalus näha ette piirangud europangatähtede ja -müntidega maksmisele – Lubatavus – Tingimused (ELTL artikli 2 lõige 1, artikli 3 lõike 1 punkt c, artikkel 119, artikli 127 lõige 2, artikli 128 lõiked 1 ja 2, artikkel 133 ning artikli 282 lõige 2; protokoll Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta, artikli 16 esimese lõigu kolmas lause)*

(vt punktid 34, 38–40 ja 44–58 ning resolutsiooni punkt 1)

2. *Majandus- ja rahapoliitika – Rahapoliitika – Liidu ainupädevus – Europangatähtede ja -müntide seadusliku maksevahendi staatus – Piirkondlikud õigusnormid, mis välistavad regionaalsele ringhäälinguorganisatsioonile ringhäälingutasu maksmise sularahas – Lubatavus – Tingimused – Kontrollimine liikmesriigi kohtu poolt (ELTL artikli 128 lõike 1 kolmas lause; protokoll Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanga põhikirja kohta, artikli 16 esimese lõigu kolmas lause; nõukogu määrus nr 974/98, artikli 10 teine lause)*

(vt punktid 61–78 ja resolutsiooni punkt 2)

Kokkuvõte

Euroala liikmesriik võib panna oma administratsioonile kohustuse aktsepteerida sularahamakseid, kuid ta võib ka seda maksevõimalust avalikust huvist tuleneval põhjusel piirata

Selline piirang võib olla eelkõige põhjendatud siis, kui sularahas maksmine võib maksmiseks kohustatud isikute väga suure hulga tõttu tekitada administratsioonile ebamõistlikke kulusid

Kaks Saksa kodanikku, kes on kohustatud maksuma Hesseni liidumaal (Saksamaa) ringhäälingutasu, tegid Hessischer Rundfunkile (Hesseni liidumaa avalik-õiguslik ringhäälinguorganisatsioon) ettepaneku maksta see tasu sularahas. Hessischer Rundfunk lükkas nende ettepaneku tagasi, viidates oma põhimäärusele ringhäälingutasude maksmise menetluse kohta, mis välistab selle tasu sularahas maksmise võimaluse¹, ja saatis neile makseteatiseid.

Mõlemad Saksa kodanikud esitasid makseteatiste peale kaebuse ja vaidlus jõudis Bundesverwaltungsgerichti (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus). Kõnealune kohus märkis, et see, et Hessischer Rundfunki põhimäärus ringhäälingutasude maksmise menetluse kohta välistab ringhäälingutasu europangatähtedega maksmise võimaluse, on vastuolus hierarhiliselt kõrgemal asetseva föderaalõigusnormiga, mis näeb ette, et europangatähed on piiranguteta seaduslik maksevahend².

Kuna Bundesverwaltungsgerichtil (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) tekkis kahtlus, kas see föderaalõigusnorm on kooskõlas liidu ainupädevusega nende liikmesriikide rahapoliitika valdkonnas, mille rahaühik on euro, esitas ta Euroopa Kohtule eelotsusetaotluse. Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) palus samuti selgitada, kas europangatähtede seadusliku maksevahendi staatus ei luba liikmesriikide avalik-õiguslikel üksustel välistada võimalust – nagu on tehtud Hesseni liidumaal ringhäälingutasu maksmise puhul – täita avaliku võimu kehtestatud rahalisi kohustusi sularahas.

Euroopa Kohtu suurkoda otsustas, et liikmesriik, mille rahaühik on euro, võib oma administratsiooni korraldamisel võtta vastu meetme, mis kohustab seda administratsiooni võtma vastu makseid sularahas, või kehtestada avaliku huvi tõttu teatavatel tingimustel sellest kohustusest erandi.

Euroopa Kohtu hinnang

Esimesena tõlgendab Euroopa Kohus mõistet „rahapoliitika“, mille valdkonnas liidul on ainupädevus nende liikmesriikide osas, mille rahaühik on euro³.

¹ 5. detsembri 2012. aasta Hessischer Rundfunki põhimääruse ringhäälingutasude maksmise menetluse kohta (Satzung des Hessischen Rundfunks über das Verfahren zur Leistung der Rundfunkbeiträge) § 10 lõige 2.

² Saksamaa keskpanga seaduse (Gesetz über die Deutsche Bundesbank) 22. oktoobril 1992 avaldatud redaktsiooni (BGBl. 1992 I, lk 1782), mida on muudetud 4. juuli 2013. aasta seadusega (BGBl. 2013 I, lk 1981), § 14 lõike 1 teine lause.

³ Vastavalt ELTL artikli 3 lõike 1 punktile c, arvestades, et ELTL artikli 2 lõike 1 kohaselt võib selles valdkonnas õiguslikult siduvaid akte menetleda ja vastu võtta ainult liit.

Esmalt täpsustab Euroopa Kohus, et see mõiste ei piirdu selle poliitika operatiivse rakendamisega, vaid see kätkeb ka normatiivset mõõdet, mille eesmärk on tagada euro kui ühiskraha staatus. Seejärel märgib ta, et ainult Euroopa Keskpanka ja riikide keskpankade emiteeritud europangatähtedele „seadusliku maksevahendi staatust“⁴ andes kinnistatakse nende pangatähtede ametlik staatus euroalal ja välistatakse võimalus, et ka muudel pangatähtedel võiks samuti selline staatus olla. Sellega seoses lisab ta, et rahaühikus väeringustatud maksevahendi „seadusliku maksevahendi staatuse“ mõiste tähendab, et selle maksevahendi vastuvõtmisest ei saa üldjuhul keelduda, kui võlakohustusest vabanemiseks soovitakse tasuta samas rahaühikus väljendatud võlga. Lõpuks rõhutab Euroopa Kohus, et asjaolu, et liidu seadusandja võib kehtestada vajalikud meetmed euro kasutamiseks ühiskrahana⁵, kajastab nõuet kehtestada ühtsed põhimõtted kõigi liikmesriikide jaoks, mille rahaühik on euro, ning aitab kaasa liidu rahapoliitika esmase eesmärgi saavutamisele, milleks on hindade stabiilsuse säilitamine.

Seetõttu leiab Euroopa Kohus, et ainult liidu seadusandjal on õigus täpsustada europangatähtedele antud seadusliku maksevahendi staatust. Sellega seoses märgib ta, et kui liidule on antud ainupädevus, ei saa liikmesriigid selle pädevuse alla kuuluvat sätet vastu võtta või kehtima jätta isegi juhul, kui liit ei ole oma ainupädevust teostanud.

Euroopa Kohus nendib siiski, et europangatähtede seadusliku maksevahendi staatuse kinnistamiseks või selle tõhususe kaitseks ei ole vaja kehtestada absoluutset kohustust aktsepteerida neid pangatähti maksevahendina. Samuti ei ole vaja, et liit määraks ammendavalt ja ühtselt kindlaks sellest põhimõttelisest kohustusest tehtavad erandid, kui üldjuhul on võimalik maksta sularahaga.

Seega järeldab Euroopa Kohus, et liikmesriigid, mille rahaühik on euro, on pädevad reguleerima rahaliste kohustuste täitmise tingimusi, kui üldjuhul on võimalik maksta selles rahaühikus väeringustatud sularahaga. Seega võib liikmesriik võtta vastu meetmed, mis kohustavad tema administratsiooni aktsepteerima selles rahaühikus sularahamakseid.

Teisena märgib Euroopa Kohus, et europangatähtede ja -müntide seadusliku maksevahendi staatus tähendab põhimõtteliselt nende vastuvõtmise kohustust. Siiski täpsustab ta, et liikmesriigid võivad põhimõtteliselt seda kohustust avaliku huvi põhjustel piirata, kui need piirangud on proportsionaalsed taotletava avaliku huvi eesmärgiga, mis tähendab eelkõige, et rahaliste võlgade tasumiseks on olemas teisi seaduslikke võimalusi.

Sellega seoses märgib Euroopa Kohus, et avalikes huvides on ametiasutustele võlgnetavate rahasummade tasumine viisil, millega ei kaasne neile ebamõistlikke kulusid, mis takistaks neil osutada teenuseid väiksema kuluga. Avaliku huvi põhjus, mis tuleneb vajadusest tagada avaliku võimu kehtestatud rahalise kohustuse täitmine, võib seega õigustada sularahas maksmise piiramist eelkõige juhul, kui nende isikute arv, kellelt võlg tuleb sisse nõuda, on väga suur.

Bundesverwaltungsgericht (Saksamaa Liitvabariigi kõrgeim halduskohus) peab aga kontrollima, kas selline piirang on proportsionaalne ringhäälingutasu tegeliku kogumise eesmärgiga, arvestades eelkõige asjaolu, et alternatiivsed seaduslikud maksmise võimalused ei pruugi olla hõlpsasti kättesaadavad kõigile selle maksmiseks kohustatud isikutele.

⁴ Europangatähtede staatus seadusliku maksevahendina on sätestatud ELTL artikli 128 lõike 1 kolmandas lauses, protokoll (nr 4) Euroopa Keskpankade Süsteemi ja Euroopa Keskpanka põhikirja kohta (ELT 2016, C 202, lk 230) artikli 16 esimese lõigu kolmandas lauses ning ka nõukogu 3. mai 1998. aasta määruse (EÜ) nr 974/98 euro kasutuselevõtu kohta (EÜT 1998, L 139, lk 1; ELT eriväljaanne 10/01, lk 111) artikli 10 teises lauses.

⁵ ELTL artikkel 133.